

روابط پرتنش در زندگی شهری

هر شهروندی ناگزیر از ارتباط با سایر شهروندان است. در حقیقت ارتباطات شهروندی که طیف وسیعی از حوزه‌های مختلف حیات اجتماعی را در بر می‌گیرد، جزو ذات زندگی شهرنشینی است. بالطبع بخشی از دشواری‌های این نوع زندگی نیز به نحوه، چگونگی و کارایی روابط اجتماعی شهرنشینان با یکدیگر برمی‌گردد.

جام جم آنلاین: هر شهروندی ناگزیر از ارتباط با سایر شهروندان است. در حقیقت ارتباطات شهروندی که طیف وسیعی از حوزه‌های مختلف حیات اجتماعی را در بر می‌گیرد، جزو ذات زندگی شهرنشینی است. بالطبع بخشی از دشواری‌های این نوع زندگی نیز به نحوه، چگونگی و کارایی روابط اجتماعی شهرنشینان با یکدیگر برمی‌گردد.

این روابط از تربیت درونی افراد ناشی می‌شود، از محیط بیرونی و فیزیکی شهر و امکاناتش تاثیر می‌پذیرد و در ساختاری از تعامل اجتماعی و نگرش‌های شهروندی شکل می‌گیرد.

از این دیدگاه روابط اجتماعی سالم و کارآمد میان افراد افزون بر ادب اجتماعی به ساختار و اصولی نیاز دارد تا حداقل تعارض را سبب شود و جریان امور را تسهیل کند. در حالی که در جامعه شهری، بسیاری از روابط اجتماعی به دلایل مختلف با آسیب‌های جدی مواجه است و زندگی روزمره شهروندان را با تنش‌هایی مواجه می‌کند که آثار منفی آن به سایر شوون زندگی فردی و جمعی نیز تسری می‌یابد. همگی ما از روابط اجتماعی و تعارض شهروندان با یکدیگر در موقعیت‌های مختلف خاطرات ناخوشایندی داریم و به قول معروف پیه آن به تنمان خورده! گاهی بگو مگو میان مسافران در تاکسی یا اتوبوس اگر حتی خودمان هم در میان دعوا نباشیم، خستگی کار روزانه را برایمان دوچندان کرده است یا اتفاقی در فلان اداره گوش‌هایمان را با عباراتی آشنا کرده که از شنیدنش و سپس به یاد آوردنش آزرده‌ایم.

بنا به عقیده صاحب‌نظران تنش اجتماعی در جامعه تب بالایی دارد و به اتفاقی روزمره تبدیل شده است. این که هنگام رانندگی ناسازی‌ها رها شده در هوای پردرد و دم خیابان گوشمان را نیازارد و اعصابمان را نفرساید، استثنایی بر اصل محسوب می‌شود و هنگام مراجعت به منزل داستانی از بی‌ملاحظه‌گی‌ها و خودخواهی‌های دیگران در فلان جا نداشته باشیم شبمان صبح نمی‌شود.

حالا چرا چنین است؟ آیا از میراث گرانبه‌ای ادب که گنج گذشتگانمان بود، محروم مانده‌ایم یا سبک و سیاق زندگی پرمشغله امروزی ما را به این‌های و هوی غریب و آزاردهنده وا داشته؟

وسایل نقلیه عمومی

در سال‌های اخیر حمل و نقل و معضلات جور واجور آن به مهم‌ترین مشکل در کلانشهرهای ایرانی تبدیل شده است. اغلب شهروندان حتی آنان که خودروی شخصی دارند از این معضل دامنه‌دار آلبومی از خاطرات ناخوشایند در ذهن ردیف کرده‌اند و هر روز نیز برصفحات آن می‌افزایند. کرایه تاکسی‌ها به صورت درستی و با استفاده از تاکسیمتر از اصول اولیه این نوع حمل و نقل نیمه‌خصوصی است که در شهرهای ما رعایت نمی‌شود و تاکسی را به صورت یک وسیله نقلیه کاملاً عمومی در آورده است.

نکته: افزوده شدن بر جمعیت شهرها و تعداد خودروها، کمبود پارکینگ، کشش نداشتن معابر، ضعف‌های فرهنگ رانندگی و... ترافیک شهری را به دردمسری مضاعف تبدیل کرده که تا اطلاع ثانوی رهایی از آن ممکن نیست

مسافران مجبورند علاوه بر راننده‌ها که هیچ آموزشی درباره شغل‌شان ندیده‌اند و با بسیاری چیزها از رفتار فلان مسافر گرفته تا نحوه رانندگی سایرین و وضعیت اجتماعی و خیلی مسائل دیگر مشکل دارند و ناخرسندند، حضور دیگر مسافران را هم تحمل کنند. نشستن 3 مسافر روی صندلی عقب که اصولاً دونه‌اند، عدم رعایت سکوت از جمله هنگام صحبت با تلفن‌همراه، رواج بحث و اظهارنظر در تاکسی‌ها، مرافعه و تکه‌پرانی درباره میزان کرایه و... تاکسی‌ها را اگر نه همواره اما اغلب به موقعیتی تنش‌زا تبدیل می‌کند. بد نیست بدانید در برخی کشورهای توسعه یافته، رانندگی تاکسی شغلی با شأن اجتماعی بالا محسوب می‌شود، به تحصیلات عالی نیاز دارد و بدون گذراندن دوره‌های آموزشی مفصل از جمله درباره نقشه شهر و نحوه رفتار با مسافران نمی‌توان پشت فرمان تاکسی نشست و کسب روزی کرد.

انتظار در صف

فرهنگ ایستادن در صف در جامعه ایرانی خود به آسیب‌شناسی جداگانه‌ای نیاز دارد. برای اغلب صف‌ها مکان مشخصی تدارک دیده نشده و برای این کار از حاشیه پیاده‌رو استفاده می‌شود، منتظران در صف از جلو زدن ابایی ندارند، حریم شخصی یکدیگر را از جمله در

فاصله‌های فیزیکی رعایت نمی‌کنند، از سکوت خبری نیست، معطلی به دلایل مختلف بیش از اندازه است و الی آخر. بالطبع مرافعه در صفاها بویژه هنگامی که طولانی باشند، دور از ذهن نیست.

مشکلات اداری

نظام نوبت‌دهی ماشینی که در بانک‌ها اعمال می‌شود، راهکاری آزموده شده و مفید است که متاسفانه در اغلب اداره‌ها به کار گرفته نشده است.

علاوه بر آن معطل شدن حین انجام امور اداری، رفتار نادرست یا کم‌کاری متصدیان، ناآگاهی مراجعه‌کنندگان نسبت به روال اداری و قانونی انجام کارها از جمله درباره اسناد و مدارک مورد نیاز و ... بخشی از معضلات رفتاری در اداره‌ها را رقم می‌زنند. در این‌باره فساد اداری نظیر رواج پارتنری بازی کار را سخت‌تر و وضعیت را حادث‌تر می‌کند.

آرمان جامعه امروزی ما در حوزه امور اداری و شهروندی تحقق پروژه شهر الکترونیک است که به دلیل محدودیت‌های فنی و قانونی پیش‌روی زیرساخت‌ها و سرعت ارتباطات الکترونیکی هنوز راه نیفتاده ترمز آن کشیده شده و بتدریج به رویا تبدیل می‌شود.

ترافیک

در این باره مشکلات به قدری عیان و دامنه‌دار و پیچیده است که حتی خوشبین‌ترین مسوولان نیز به بهبود وضعیت با گذشت زمان امیدوار نیستند و از آن دم نمی‌زنند. افزوده شدن بر جمعیت شهرها و تعداد خودروها، کمبود پارکینگ، کشش نداشتن معابر، ضعف‌های فرهنگ رانندگی و ... ترافیک شهری را به دردسری مضاعف تبدیل کرده که تا اطلاع ثانوی رهایی از آن ممکن نیست.

محل کار

کمتر محل کاری را می‌توان سراغ گرفت که در آن از دلخوری میان کارمندان و کارگران با یکدیگر یا با روسا خبری نباشد. احساس وجود تبعیض و بی‌عدالتی در حقوق و مزایا یا نحوه برخوردها، سودجویی، رفتارهای غیراخلاقی، بی‌احترامی‌ها، خستگی مفرط کارکنان و ... می‌تواند شرایط را بدتر کند.

آپارتمان‌ها

ضعف فرهنگی آپارتمان‌نشینی، حضور خرده‌فرهنگ‌ها در محیط شهری بویژه در حاشیه‌ها، نارسایی‌های فنی در طراحی و ساخت آپارتمان‌ها از جمله استفاده کامل و جامع از عایق‌های صوتی، عدم رعایت شئون اخلاقی و فرهنگی در مشاعات و ... آپارتمان‌ها را به جای محل آسایش به موقعیتی تنش‌زا تبدیل می‌کند.

بالطبع بخشی از نارسایی‌های روابط اجتماعی در این نوع زندگی جمعی آشکار می‌شود. ضعف فرهنگ مشارکت برای نوسازی و بازسازی ساختمان، تعمیرات اساسی و پرداخت بموقع هزینه‌های شارژ و خدمات را هم به این فهرست اضافه کنید.

امین رحیمی / جام‌جم